

28

SLOVENSKI
ČEBELAR

Glasilo Čebelarskega
društva za Slovenijo

1925

Štev. 11

VSEBINA

† Hinko Likar	161	Donesek k prezimovanju	171
Koliko panjev naj ima posamezen če- belar?	162	Čebelarški kongres in razstava na Du- naju	172
Še enkrat o čebelarški zadrugi	165	Opazovalne postaje	174
Čebelarstvo in nove železniške tarife	167	Drobiž	176
Pri Antona Janša sorodnikih na Dunaju	167		

Kako pridelas obilo medu, te nauči Žnideršičeva knjiga **„Naš panj“**. Razpošilja M. Humek, Ljubljana. — Cena s poštino vred Din 42'—, za inozemstvo franko Din 44'—

„Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani“

priporoča novo knjigo:

Uvod v perutninarstvo

Kako vzgajamo, gojimo in negujemo domače ptice.

Spisal Anton Slivnik, živinozdravnik v pok.

Cena Din 44'—, vezano v celo platno Din 56'—.

Pisatelja ne vsposobuje samo njegov živinozdravniški poklic za sestavo te knjige, on se je poleg tega tudi praktično bavil s perutninarstvom. Knjiga je torej izšla iz najbolj sposobnih strokovnih rok in podaja vsakemu jasna in zanesljiva navodila, kako ravnati s perutnino, da donese dobiček. Knjiga je velikega pomena za vsakega, ki goji kokoši in drugo perutnino.

Čebelarско društvo za Slovenijo, blagovni oddelek v Ljubljani, Semeniška ulica št. 2, kupuje vosek in ga plačuje po Din 30'— do 40'— za kg po kakovosti.

Rešetka domačega izdelka je na razpolago v kosih po Din 15'— za en panj. Ta rešetka je sedaj popravljena, zelo dobro izbrušena, močna in težka in prekaša po svoji preciznosti in nizki ceni vse tuje izdelke. — Blagovni oddelek Čebelarškega društva v Ljubljani, Semeniška ul. 2. I.

Posode za med po nizki ceni.

Blagovni oddelek je oskrbel posebne posode za razpošiljanje medu iz lahke, najfinejše pločevine. Posoda je znotraj vernirana in drži 25 kg. Vsaka doza tehta 1 1/4 kg in je primerna, da se računa v tej posodi prodani med brutto za netto. Ker je doza iz šibkejše pločevine, mora pri razpošiljanju posameznih doz po železnici priti v poseben lesen obod. Cena za dozo znaša Din 40'—, za lesen obod pa Din 12'— Le pri vagonških pošiljkih je obod nepotreben. Kdor naroči doze po pošti ali železnici mu priračunamo in pošljemo tudi obod, le kdor kupi dozo osebno jo more dobiti tudi brez oboda. — Blagovni oddelek Čebelarškega društva v Ljubljani Semeniška ul. 2. I.

GLASILO ČEBELARSKEGA DRUŠTVA ZA SLOVENIJO V LJUBLJANI
 UREJUJE AVGUST BUKOVEC, LJUBLJANA, GRUBERJEVO NABREŽJE 14.

Letnik XXVIII.

— Ljubljana, 1. novembra 1925. —

Številka 11.

† Hinko Likar.

Na Blanci pri Sevnici je dne 10. oktobra t. l. zatisnil za vselej oči gosp. Hinko Likar, nadučitelj v p.

Kdo izmed starejših čebelarjev, ki so prihajali na občne zборе našega društva,

se ne spominja dobričine Hinka? S svojim veselim značajem, s svojo zdravo in ljubeznivo šegavostjo in z živahno besedo nas je vse očaroval. Vsi smo se gnetli okoli njegove mize, kadar je iztresal iz svoje neizčrpne malhe kraševske dovtipe. Za vsakega je imel kaj pripravljenega. Pomežiknil je s svojimi živimi črnimi očmi, zazibalo se mu je telo od pritajenega smeha, pa je ošvrknil zdaj tega, zdaj onega.

Kdo bi mu zameril, saj sta mu z lica sijali živa dobrohotnost in ljubeznivost.

Hinko je bil dolgo časa nadučitelj v Grahovem pri Cerknici. Tam je čebelaril in vrtnaril, kar mu je duša dala. Dolgo let se je ukvarjal tudi s trgovino z živimi čebelami. Pomagala mu je pri tem njegova soproga, ki je bila dobra čebelarica. Kasneje je šel v pokoj in si je kupil večje posestvo na Blanci pri Sevnici. Vojna je pa tudi njemu prizadejala hude gospodarske rane in zadnja leta njegovega življenja niso bila baš brez skrbi in taka, kakršnih bi bil vreden tak dober človek, kakršen je bil on.

Svoječasno, zlasti prva leta po ustanovitvi, je prav marljivo sodeloval pri našem društvu in pri »Slov. Čebelarju«. Imel je bogate izkušnje v čebelarstvu, zato smo kaj radi prebiralali njegove izvrstne članke. Vsa spretnost njegovega peresa se pa zrcali v člankih »Čebela v boju s sovražniki«, ki jih je objavil »Čebelar« v l. 1903. Toliko ljubke in izvirne šegavosti ne najdeš izlepa v čebelarskem slovstvu.

Zadnja leta življenja si je izkušal lajšati s tem, da je nameraval povečati svoje čebelarstvo, toda smrt mu je prekrizala račune...

S Hinkom Likarjem je legel v grob čebelar, ki je v najkritičnejših časih stal s srcem in razumom ob strani našega takrat še mladega društva. Zagrnila je zemlja človeka, ki je v življenju mnogo izkusil

in ki kljub vsem težavam ni pozabil, da je treba delati tudi za splošno korist.

Bridko nam je pri srcu ob spominu na rajnega Likarja in težka je roka, ki piše te vrstice. Jesen je med staro čebelarstvo gardo, list za listom pada... Čebelarji, ohranimo našega tovariša Hinka v hvaležnem spominu!

Naj v miru počiva!

Ur.

Koliko panjev naj ima posamezen čebelar?

Henrik Peternel — Črešnjice.

Kmetovalec je prodajal svoje posestvo. Vsakemu kupcu je zatrjeval, da posestvo lahko redi šest glav živine. Neki kupec, ki ni bil zveden v kmetijstvu, je vprašal župana, ki je bil znan veščak v živinoreji, ali je prodajalčeva trditev resnična. Župan mu je odgovoril: »Posestvo more rediti troje goved, strada jih pa lahko tudi šestero.«

Ta dogodba me nagiblje k razmotrivanju o številu panjev, kolikor bi jih smeli imeti posamezen napreden čebelar.

Vsak strokovnjak v čebelarstvu mi bo rad pritrdil, da je število panjev, ki naj jih ima čebelar, omejeno, in sicer z ozirom na pašne razmere dotičnega kraja in z ozirom na čebelarjeve zmožnosti ter na čas, ki z njim razpolaga.

Čebele ne lete na bero poljubno daleč. Njih »delokrog« sega le do določene daljave. Izkušnja uči, da lete čebele na bero v odprtem svetu največ do 3000 m daleč na vse strani čebelnjaka. Pripomniti pa je treba, da jih le izredno dobra paša izvabi tako daleč, običajno pa ne lete dalj nego 2000 m daleč. S tem seveda še vedno ni rečeno, da je paša v daljavi 2000 m čebelam v hasek, zlasti ne v zgodnji pomladi in jeseni, ker trikrat z življenjem plačajo, kar v taki daljavi naberejo. Zato računajo veščaki kot pasišče čebel pas 1000 do 1200 m okoli čebelnjaka. Ako torej vpoštevamo, da je pasišče omejeno na raz-

meroma majhen prostor, vidimo, da mora biti v posameznem okolišu število panjev omejeno, sicer zmanjka čebelam bere in ne morejo nabrati toliko živeža, kolikor ga potrebujejo za svoj obstanek in pa čebelarju v plačilo za njegove stroške in trud.

Koliko panjev ima dovolj živeža v posameznem okolišu, so pokazale večletne izkušnje: prilično 50 do 80, kakor je pač kraj bolj ali manj oblagodarjen z medenimi viri. Resnično je to, da ima na kaki paši, n. pr. na ajdi, hoji, esparzeti, akaciji ob ugodnem vremenu dosti bere tudi 200 panjev, toda vse leto in če čebel ne prevažamo pa le zgoraj navedeno število.

Kaj pa, če je v enem okolišu preveč panjev? Možno je potem le dvoje; ali se odločijo čebelarji za prevažanje čebel v pašo v tuje kraje ali pa nastane boj za obstanek. Oboje je največkrat zelo neprijetno, zato navadno nastane boj za obstanek. Ako pomislimo, da potrebuje posamezen panj zase na leto 40 do 60 kg blaga, bomo umeli, kolika je razlika med čebelarjenjem v kraju, kjer je baš prav čebel in kjer jih je preveč. Recimo, da je v enem okolišu baš za 60 panjev paše. Vsak posamezen panj nabere letno 60 do 100 kg blaga, torej ob slabejših letinah baš zase, ob srednjih da do 20 kg pribitka, v izredno dobrih letinah celo do 40 kg. Pa vzemimo, da bi bilo v tem okolišu 30 panjev več. Resnica je, da pošlje 90 panjev na pašo več čebel nego 60, in pospravile bodo čebele sleherni kapljico nektarja, toda tudi to ne bi toliko zaleglo, da bi nabral posamezen panj 60 do 100 kg, temveč kvečjemu 50 do 80 kg. Treba bo torej ob slabejših letinah pitati, ob srednjih bo ostalo čebelarju po 6 do 8 kg pribitka na panj, ob izredno dobrih letinah pa do 20 kg. Kdor ve, kako redke so prav dobre letine, pozna velikansko razliko med povprečnim pribitkom v kraju, kjer je baš prav čebel in kjer jih je preveč.

Dosedaj ni zakona, ki bi omejeval števila panjev v posameznih okoliših, tudi ga ni pričakovati, še manj pa želeti, ker bi

ugotavljanje resnično primerne števila panjev za posamezne okoliše zahtevalo ogromnega dela in odprlo na stečaj vrata prerakanju itd. Že v zgoraj omenjenem manjšanju dobičkanosti čebelarstva spričo neprimerne naraščanja števila panjev imamo naravno pomoč proti kopičenju prevelikega števila panjev v posameznem kraju. Spričo izgube pri čebelah opusti ta ali oni čebelar čebelarstvo popolnoma, drugi omeji leto za letom število panjev, ostanejo pa potem le čebele onih čebelarjev, ki so z dušo in telesom za to panogo vneti.

Ker je pa tak boj za obstanek krut, ni izključeno, da zaradi njega obupa in opusti čebelarstvo marsikateri nadpoln mlad čebelar. To je v škodo čebelarstvu sploh in tudi gospodarstvu vse okolice. Saj je čebelarstvo vsej okolici v velik dobiček, ker čebele posredujejo pri oploditvi cvetja. Tu je treba s poukom seči vmes in skušati preprečiti boje za obstanek.

Pri kmetijstvu je mogoče doseči večji donos na dva načina. Prvič s tem, da obdelujemo večjo površino zemlje, oziroma redimo več živine, drugič s tem, da že obdelana zemljišča bolje obdelujemo, oziroma redimo živino umneje ali pa zamenjamo slabo živino z boljšo. Pri kmetijstvu prvi način ne nese, ker zahteva večja površina obdelane zemlje več delavnih moči, več denarja. Vrhtega so tudi davki večji. Nasprotno stori prav tisti, ki svoje zemljišče bolje obdeluje. Ne bo mu treba zemlje dokupovati, niti plačevati večjih davkov. Tudi dela ne bo imel Bog ve koliko več, toda pridelek bo znatno večji.

Pri čebelarstvu je mogoče povečati dohodke na dva načina; če pomnožimo število panjev ali pa število ohranimo neizpremenjeno, zato pa čebele bolje negujemo. Prva pot vodi redkokdaj varno, druga je zanesljivejša.

Marsikateri čebelar, zlasti v sedanjem času, ko hlepi vse po denarju, napravi ob dobri letini takle račun; deset panjev mi je dalo 10.000 K, če jih bom imel dvajset, bom dobil ravno 20.000 K, kar mi bo v

veliko pomoč. Taki računi so največkrat zgrešeni, in sicer popolnoma. Prvič niso vse letine enako dobre, pridejo tudi slabe, ko je treba doplačati, čebele krmiti. Pitanje desetorice panjev stane 4000 K, pitanje dvajsetih družin pa ne samo 8000 K, ampak precej več, ker bo desetim panjem mogoče ob slabi letini nabrati vsaj nekoliko zimske zaloge, dvajsetim najbrže ne. Vrhtega so že redki taki kraji, kjer je le en sam čebelar. Ako torej pomnoži število panjev od deset na dvajset, tvoj sosed pa tudi, bo preveč čebel v kraju in imel boš ti malo dobička, sosed malo ali pa oba nič.

Množitev panjev je drago. Ako čebele kupimo, je treba zanje šteti precej denarja, ki bi naložen v hranilnici donasal obresti, ne da bi se bilo treba truditi zanje, pri čebelarstvu pa tvegamo kolikor toliko oboje, gotovino in obresti. Ako pa kdo misli, da si prihrani stroške za nakupovanje s tem, da svoje čebele pomnoži, doseže baš nasprotno, kar je hotel; želel si je povečati dohodke, toda izrojenci in roji dajo ob navadni letini malo medu ali pa nič. So nekateri čebelarji tako nespartmetni, da leto za letom množe število panjev, toda jeseni jih morajo podirati in združevati. Čestokrat pa še zima pobere slabejše panje. Noben pameten čebelar ne bo panje množil zaradi tega, da bi moral potem število zopet znižati. Tako čebelarjenje je umestno pri kranjičih, ker po ajdovi paši dober del panjev podremo, da pridelamo med.

Posebno važno je pa to, kako bo čebelar opravljal dela, če pomnoži število panjev. S tem se hočemo temeljito pečati.

Pregled čebelarstva širom naše domovine nam kaže, da imajo čebelarji vobče več panjev, nego jih morejo oskrbovati. Vem, da mi bo marsikdo ugovarjal bodisi zaradi tega, ker resnica v oči kolje, bodisi iz nevednosti. Toda govoril sem z mnogimi izkušenimi čebelarji in vsi so mi radi priznali, da imajo sedaj manj panjev nego pred leti, pa ne v svojo škodo. Spoznali so, da več nego določenega števila panjev

niso mogli pravilno oskrbovati. Radi tega so omejili število in priznavajo, da pride-lujejo sedaj več medu nego prej. Če še po-udarim, da sem tudi sam zmanjšal število skoraj na polovico, dasi nisem nazadoval v spretnosti, in da nočem več panjev za nobeno ceno, smem pač o tem nekaj trditi.

Delo pri čebelah je vezano na določen čas in ga moramo takrat izvršiti, če no-čemo izgubiti dohodka. Sem nasprotnik neprestanega brskanja po panjih, a ne tak nasprotnik, da bi učil druge, naj prepuste svoje čebele mili ali nemili usodi. So sicer opravila, ki jih lahko odložimo, opraviti jih pa vseeno moramo, če ne danes pa jutri. Mogoče je opraviti spomladno pre-gledovanje pri sto panjih, ako je vreme ugodno, tudi pri več stotinah, toda ne vsa-ko leto. Ako je vreme tako neugodno, da imajo čebele komaj časa za trebež, med katerim jih ne smem motiti, sem zadovo-ljen, ako morem pregledati recimo pet ali šest sumljivih panjev, drugih itak ne pre-gledam. Pride čas prestavljanja. Ako mo-ram v enem tednu prestaviti dvajset pa-njev, je to težka naloga, zlasti kadar na-gaja vreme dan za dnem. Ugoden čas za prestavljanje je med 9. in 12. uro ob lepem vremenu, ko je večina čebel na paši. Ako vreme skazi par dni, morem vsako dopol-dne prestaviti do šest panjev. Pa se mo-ram dobro obračati! Ne smemo prezreti, da bi s prepoznim prestavljanjem zavrgli lep del pridelka. Da bi prestavljal čebele ob vsakem vremenu, ob vsaki uri — zopet ne kaže, ker bi mrcvaril čebele, matice ne bi našel, in bi imel potem nepriliko za nepriliko. Pa si počasen, bo ugovarjal kdo. Da, sem in moram biti, ker nočem delati škode sebi in čebelam. Če sem že potegnili sat iz panja, satnik tudi osnažim prizidkov in ostržem rešetko. Na ta način dobim mnogo voska. Potem tudi ne trem s sat-niki svojih dobrotnic čebel, ki mi prina-šajo med. Torej: pridelal sem vosek in med in imam mirno vest.

Pride doba rojenja. Preprečiti rojenje je vsekakor potrebno pri čebelarjenju na med. To je pa zamudno delo. Ako sede

roj na vejo, imam zopet delo. Matico s pr-giščem čebel spravim za reservo, ostanek roja vrnem plemenjaku. Ko prva matica zapoje, jo moram videti, ali je lepa. Šele potem smem odstraniti matičnike, da ne roji plemenjak še enkrat ali pa večkrat in ne splavajo dohodki po zraku. Ako ni časa, moram pač vsak roj spraviti in imel bom dosti rojičev, pa tudi dosti praznih loncev.

Pride čas jemanja medu. Pri dobro ure-jenem čebelarstvu je v vsakem panju pre-cej medu. Posamezen človek more iztočiti v določenem času le določeno množino medu. Kaj mi pomaga, če mi kdo daruje med iz 1000 medišč, če ga pa ne morem potočiti, ker ni časa?

Pride čas prahe mladih matic. Treba je, da se prepričamo, ali ima vsak panj dobro matico. Pregledati moremo le določeno število panjev, ne pa poljubno, ker so pa-nji natrpani s čebelami.

Jesen je. Treba je čebele za zimo pri-praviti. To je zelo važno opravilo. Mnogo-krat je za to delo malo časa in malo ugod-nih dni.

Ugovarjal mi bo kdo: Saj ima ta ali oni toliko panjev in jih ima v redu; dobil je letos toliko, lani toliko medu. Da je dobil toliko medu, je mogoče resnica, a dobil bi ga mogoče prav toliko, ako ne več, ako bi imel manj panjev, pa bi jih boljše oskrbo-val. Da ima kak posamezen čebelar mno-go panjev v redu, ne verjamem. Videl sem že taka čebelarstva; čebelar je nepresta-no ves razburjen, vedno slabe volje, pravi suženj svojih čebel, vedno vznemirjen. Se-daj mu kak panj trotovec ne da počitka. sedaj se pojavi ropanje, sedaj ga razburja slabo prezimovanje čebel, drugič lakota in brezmatičnost čebel pozimi itd. Tako če-belarstvo je breme, ne razvedrilo.

Si pa najamem pomočnikov, si misli bo-doči velečebelar. Nič težjega nego to! Ra-zen članov lastne družine ni najti dobrih pomočnikov. Dobiš ga, ki se bo pri tebi učil, ko se bo pa nekoliko privadil poslu, si bo mislil: čemu bi tu robotal, saj znam sam čebelariti; postavil bo pred tvojim no-

som nov čebelnjak, da boš imel nadlogo v bližini. Gotovo je ne boš prav vesel!

Na koncu še odgovor na vprašanje: Koliko družin je mogoče čebelarju oskrbovati brez pomočnika? Slavni čebelar Schachinger se je omejil na 25 panjev dunajčanov. Imel je precej prostega časa in je bil telesno čil do pozne starosti. Čebelarški mojster Preuss je imel 35 plemenjakov; imel je vse dneve na razpolago. Kuntzsch je bil čebelar po poklicu, imel je nad 100 panjev, a imel je pomočnike. Rečemo lahko: do 24 panjev ima lahko vsak čebelar, ki ima precej prostega časa. Kdor ima pa vse dni na razpolago, se sme približati številu 40 panjev, ako čebelari na med. Kdor čebelari bolj površno in sprejema roje, si sme privoščiti do 60 plemenjakov, več pa ne.

Kaj pa tisti čebelarji v Ameriki, ki imajo na stotine panjev? Ti imajo svoje nameščence kakor naš g. Žnideršič. Imajo svoje obratne prostore, motorje za pogon točil, avtomobile za nadziranje vnanjih postaj itd. Za taka čebelarstva bi bilo treba tvegati milijone in takih čebelarskih veleposestnikov nisem imel v mislih. Moje vrstice so namenjene le nam ročnim delavcem, navadnim čebelarjem, ki smo skromni v svojih željah, ki hrepenimo po stranskem dohodku iz čebelarstva in ga sprejmemo z veseljem, čeprav ni večji, nego število s tremi ničlami.

Še enkrat o čebelarski zadrugi.

A. Ž. v L.

Ko sem danes dobil »Čebelarja« obenem pa tudi urednikovo pismo, naj kaj pišem, in sem čital v »Čebelarju« po kakšnih cenah ponujajo med, me je zopet pograbila nekaka jeza. Pa sem prijel za pero, da si jo ohladim...

Ali naj res postane tudi med, pridelek tistih ljudi, ki pravijo o sebi, da so dobri in kaj vem še kaj, predmet židovske špe-

kulacije, kakor je n. pr. naš vsakdanji kruh?

Ob priliki pravnškega kongresa sem romal na grob pokojnega kralja Petra v Topolo. Ker sem vedel že prej za »Vinarsko zadrugo v Venčacu« blizu Topole v Šumadiji, sem spotoma vzel še nekaj svojih tovarišev s sabo, da si ogledajo klet te zadruge. Ob široki, a strašno slabi cesti — o kako bi pri nas pisali po časopisih! — sredi polja stoji par hiš. Šumadijec, seljak, ki nas je vozil, nas opozori, da smo na mestu. Skoro da mu ne verjamem.

Izstopimo in gremo v neznatno nizko stavbo. Prijazen, rejen seljak v narodni noši, ki je imel v kleti dnevno službo, nas prijazno pozdravi in čez nekaj minut smo hodili pod zemljo po labirintu, polnem sodov z vsebino od 50 do 100 hl in še več. Pokazal nam je stroje, preprosto pisarno. Mislil sem, da sanjam, ko sem stal pred preprostim seljakom in poslušal še bolj preprosto poročilo o zadrugi in njenem delovanju.

Prosim vas, dragi čitatelji! Nekaj let pred vojno se je zbralo 40 seljakov v opankah. Najbrž je bilo posvetovanje tako kratko kakor takrat, ko jih je pred 100 leti pozval Črni Jurij iz Topole, praded našega kralja, na upor, da so Turke na mah zapodili iz dežele. — Klet so postavili za 45.000 hl vina. Stroje so nakupili in prvo trgatev so začeli dovažati pred klet. Tu so grozdje iztehtali, ocenili kvaliteto, vpisali itd., vse brez prepira in godrnjanja, ki je za nas Slovence tako značilen. Mošt je stekel izpod strojev v sode. Dober in dobro plačan strokovnjak je nadziral vse. Zadruga je stopila na trg z zajamčeno pristnim in finim vinom. Ker je imela v rokah tako veliko množino blaga in so bili stroški za pridelovanje, prodajo in shrambo zmanjšani, kakovost pa izvrstna, je znala vplivati na cene sebi v korist, glede kakovosti pa tudi na konsumenta.

Občnji zbor. Obračun. Ti Stipa, dobiš za grozdje toliko, ti Mihajlo in ti Jure toliko itd. Ako niso bile cene prav ugodne: »E za Boga, pa biće buduće godine bolje!

Hvala Bogu, ne treba da se staram kako, kamo i pošto ću da prodam.«

Vidite, tako se je ustanovila zadruga seljakov in dela v zemlji, kjer baje ni civilizacije in kulture. Da počasti njih delovanje, se je vpisal še Kralj Aleksander za člana, in danes jih je 178.

Kakor ljubim svoj rod in ožjo domovino, tako mi je bilo težko pri srcu, ko sem odhajal iz Venčaca. Misli so mi hitele v naše kraje. Mislim na našo čebelarstvo za drugo, na lepo misel na papirju »Čebelarja«, na naše dolenske kmetije, na katerih ima prevžitkar svoj vinograd in svoj sod in prav tako mladi in njegov sin in še stric, če ne še žena. In v hlevu? Vsak ima svoj rep! — To kislico, to kravico ali par prašičkov vozijo naši ljudje po sejnih ali pa ponujajo okrog naprodaj, izgublajo čas, denar, često pa tudi zdravje. — Bože, Bože, ali ne bi moglo biti drugače i bolje?

Moglo bi biti, da, ali je treba, da si obujemo skromnost opank in raševine, da manj govorimo, več mislimo in krotimo svojo sebičnost ter posadimo v srce ljubezen do sebe (ne mislim sebičnosti) in do stvari in vse odenemo v plašč požrtvovalnosti, ki bo slednjč le nam koristila.

Pred nekaj dnevi sem sedel v železniški voz in našel v kotu zamišljenega gospoda Žnideršiča. Bog ve, kakšne gospodarske načrte je zopet premleval. Moja zgovornost ga je razvnela. »O, na zadrugo pa še vedno mislim,« pravi, »toda treba mi bo začeti kdaj samemu.« Mož je zaposlen, a vendar nosi v sebi misel na to, kar bo bolj v korist drugim nego njemu.

Ko sem se poslovil, sem pričel zopet upati, da le pride čas, ko bo kakor v Venčacu tudi v Ljubljani stala stavba z napisom »Zadruga čebelarjev«. Obiskovali jo bodo tujci in se čudili redu, čistoči, finemu blagu in velikopoteznosti slovenskih čebelarjev. Pri slovesu pa bodo dobili — kot dobi danes vsak kupec enega kilograma »pekatek« — reklamni listek z recepti za razno pecivo in za pijačo iz medu ter pojasnila o njegovi vrednosti za ljudsko prehrano.

Vprašujem vas, kakšen pomen imajo danes še čebelarske podružnice po deželi. Kmet je bolj prebrisan, nego mislimo. Ako ima veselje, se kaj kmalu nauči, kako mora opravljati čebele v panju s premičnim delom. Pridobi si znanje s poizkusi in z opazovanjem. Za teorijo nima časa, ker kmalu spozna, da bi ga utegnila s svojo nejasnostjo zmotiti. Ko se izobrazí in je nekoliko čebelarjev v področju posamezne podružnice, kar se je pri nas že zgodilo, postanejo ti najboljši učitelji drugih. Podružnici preostaja le še volitev odbora, pobiranje članarine in pa morda kaka veselica z mačkom.

Ali ne bi mogle biti naše podružnice podružnice zadruge, ki bi zbirale čebelarske pridelke za osrednjo zadrugo? Ali naj vsak čebelar posebej preceja svojih 50 ali pa 100 kilogramov medu ter ga čisti in potem ponuja konsumentom za preizkuso ali pa za pretirano ceno? Ali naj si vsak nabavi stiskalnico za vosek in prekuhava voščine? Koliko izgubimo v Sloveniji samo voska, ki bi prišel ves skupaj po podružnicah v zadrugo v voščinah, ki bi znala in mogla voščine izkoristiti popolnoma.

Odkrito bodi povedano, da je vsak za sebe prepričan, da bi zadruga uspevala, da jo je tudi mogoče ustanoviti, a vsi skupaj kakor da se bojimo drug drugega.

Koncem te pridige naj še povem svoje mnenje, ki je naletelo že lani na velik odpor. Naj se o tem eventualno razmišljuje! Čebelarstvo naj se izpremeni v zadrugo, ki naj izdaja potem svoj list in širi pouk. Bojazen, da z zadrugo društvo lahko izgubi svoje imetje, je neosnovana. Ako zadruga propade, ustanovimo pač novo ali pa društvo. Saj ni ničesar večnega na tem svetu! Kolikim je že propadlo vse čebelarstvo, pa so si uredili novo, zagrizli se v stvar in prenesli vse težave, pa imajo zopet lepe uspehe. Čemu naj bi čebelarstvo društvo bilo nekaj takega, kar mora ostati vedno tako, kakršno je bilo! Ono se mora prilagoditi toku časa. Zdi se, kakor da je postalo nekak idol, v katerega so nekateri

kar zaljubljeni. Čebelarstvo je del kmetijstva, je gospodarska panoga, ono hoče razvoja, hoče, da ga vodi gospodarski aparat. Poezija in idol mu ostaneta še vedno, toda le tedaj, ko se bode lahko vzdrževalo samo in plačevalo naš trud, ker šele za trudapolnimi dnevi tedna pri-
deta nedelja in praznik.

Čebelarstvo in nove železniške tarife.

Železniški inšpektor Fr. Kunaver v Žirovnici.

S 1. oktobrom t. l. je bila uveljavljena za vso državo enotna železniška tarifa. Raznim prijateljem čebelarstva, zlasti pa našemu osrednjemu društvu gre zahvala, da je železniško ministrstvo dovolilo čebelarjem nekatere ugodnosti pri prevažanju čebel po železnici. Naj navedemo določena določila.

A. Tarifa za navadni prevoz čebel (torej ne v pašo).

1. Kot brzovozno blago: Po stavku za navadno brzovozno blago (najvišja tarifa), ako ni voznina za vagon in tovorni list za najmanj 5000 kg po razredu I. cenejša.

2. Kot tovorno blago: Po razredu I.

Pogoj: Panji morajo biti zanesljivo varovani s pripravami, da čebele med vožnjo ne morejo iz njih uhajati (žične mreže).

Prevoz stane n. pr., če pošljemo 10 panjev kranjčev s skupno težo 120 kg iz Kranja na Jesenice kot brzovozno blago, 22 Din 60 p (18 Din 80 p za 100 kg); če jih oddamo kot tovorno blago pa 15 Din 90 p (13 Din 25 p za 100 kg).

Mnogo važnejša za nas je pa

B. tarifa za prevoz čebel v pašo, bodisi v pomladansko, poletno ali pa v jesensko. Za tak prevoz čebel računa že-

leznica dejansko težo blaga po razredu II., tudi za povratno vožnjo iz paše. To velja, če oddamo čebele kot tovorno ali pa kot brzovozno blago. Glede prevoza čebel z osebnimi vlakmi odloča železnica.

Ugodnosti pod B so imeli čebelarji že doslej, toda le v območju železnic v Sloveniji. Od 1. oktobra dalje veljajo za vso državo.

Prevoz kot tovorno blago stane n. pr.: Od Kranja do Jesenic za 100 kg 9 Din 60 p, od Ljubljane do Trebnjega za 100 kg 11 Din 45 p, od Vel. Loke do Lesec za 100 kg 17 Din 50 p.

Če vozimo čebele v pašo, je treba pod številom panjev in težo vpisati v tovorni list »Žive čebele v pašo« ali pa »Žive čebele iz paše«. Ta pripis je izredne važnosti; če ga ni, plača čebelar voznino po dražji tarifi.

Kdor želi, da bi vozil čebele z osebnim vlakom, naj to pravočasno javi na oddajni postaji in zaprosi tak prevoz.

Napram prejšnjim tarifom pomenijo sedanjí precejšnja ugodnost za čebelarje. Hvaležni moramo biti vsem onim, ki so se za to zadevo zavzeli.

Opomba uredništva. Hvala gre zlasti piscu, ki je društvo opozoril, da sestavlja ministrstvo novo tarifo in da naj društvo takoj napravi vlogo. Tudi »Savez jugoslav. pčel. društava« je posredoval, narodni poslanec Smodej pa še osebno interveniral.

Martin Perc, Celje:

Pri Antona Janša sorodnikovih na Dunaju.

(Po »Slovincu«.)

I.

Dne 13. septembra 1925 so zaključili v velikanskih Dreherjevih dvoranah pri Schönbrunnu na Dunaju splošno čebe-

larsko razstavo, slovesno otvorjeno dne 6. septembra. Združena je bila s 63. zborovanjem avstrijskih in nemških čebelarjev od 4. do 7. sept. ter z mednarodnim čebelarskim kongresom dne 8. septembra. Po razstavnem katalogu je bilo 191 razstavljalcev, več jih pa še v katalog ni bilo sprejetih, kakor na primer g. Strgar. Vrlo se je postavilo Čebelarsko društvo za Slovenijo s čebelami pod strokovnim vodstvom g. Jožefa Okorna. V tej skupini si je tudi g. Strgar pridobil odlično priznanje. Kot tretji razstavljalac iz Slovenije je bil v tej skupini udeležen s čebelami g. Podgoršek iz Ptuja. Posebna zanimivost so bila mnogovrstna predavanja in poučni govori v razsežnih dvoranah, ki so bile pri zanimivejših predmetih nabito polne poslušalcev. Strokovno poročilo o razstavi sami nam oskrbi večje pero g. Okorna.

S to jubilejno razstavo so proslavili Nemci 25 letni obstoj dunajske čebelarske šole, pa tudi mi slovenski čebelarji obhajamo letos pomembni stopetdesetletni jubilej! Letos mine namreč 150 let, kar je izšla na Dunaju leta 1775. velepomembna čebelarska učna knjiga našega Antona Janše, preimenitnega sina slovenskega naroda, enega izmed najslavnejših svetovnih čebelarjev, imenovanega »čebelarski kralj cele Evrope«! Leta 1883. mu je Metličan Ivan Navratil napisal obširen življenjepis v »Spomeniku« Matice, do takrat najlepši slovenski knjigi, ki je bil kasneje ponatisnjen v Slovenskem čebelarju, v izpisku v Grudnovi zgodovini in v letošnji Mladiki šte. 6. Naj bodo tu s kratkimi potezami navedeni nekateri življenjepisni podatki o tem slavnem čebelarju.

Anton Janša je bil rojen dne 20. maja l. 1734. na Breznici na Gorenjskem. Imel je dve sestri in dva mlajša brata, Valentina, rojenega dne 12. februarja 1747, in Lavrencija, rojenega dne 30. junija 1749. leta, poznejša slavna umetnika dunajska. L. 1766. je šel Anton na Dunaj z bratom Lavrencijem v slikarsko in risarsko šolo na akademiji upodablajočih umetnosti, da se v slikarstvu še nadalje izobrazí. V pri-

hodnjem letu 1767. pa je vzel Anton še svojega brata Valentina k sebi na Dunaj in mu omogočil obisk naobraževalnega zavoda.

Leta 1769. je ukazala cesarica Marija Terezija ustanovitev čebelarske šole na Dunaju, in glej, za prvega učitelja na ti prvi čebelarski šoli je bil še istega leta imenovan od cesarice — Slovenec Anton Janša! Kakor toliko drugih naših slavnih mož se je povzpел tudi on samo s temeljitim znanjem in sposobnostjo na to odlično mesto ter postavil s svojimi novimi, do takrat neznanimi, a vendar še danes neomajnimi in veljavnimi čebelarskimi nauki in s svojim plodonosnim delovanjem v zgodovini razvoja čebelarstva novo epoho, ob enem pa proslavil s tem svojo ožjo domovino Kranjsko v širnem čebelarskem svetu kakor nihče pred njim in nihče za njim.

Zgodovina razvoja čebelarstva v nekdanjem avstrijskem cesarstvu in v srednji Evropi sploh, obsega tri dobe, namreč Janševo, Ehrenfelsovo, ter dr. Dzierzonovo. Kjerkoli pišejo kaj o katerem izmed teh slavnih čebelarskih veččakov, morajo nehote pisati tudi o drugih dveh. Razumljivo je torej, da sta se morala obilno ozirati na Janšo v svojih slovečih delih tako Ehrenfels in tudi dr. Dzierzon, ki je raznim neverjetnim naukom Janševim prvi priboril neizpodbitno veljavo. Nasprotno pa baron Ehrenfels, ki v svoji imenitni knjigi leta 1829. Janšo dosledno imenuje Korošca, mnogo še do tedaj jasno dokazanih Janševih naukov vseeno ni hotel verjeti.

Janševa čebelarska šola je s cesaričino podporo kmalu zaslovela po vsem cesarstvu in celo iz daljnih dežel so prihajali ukaželjni učenci. Toda po kratkem delovanju umrje Janša nenadoma dne 13. septembra 1773, neoženjen. Nato je bil njegov naslednik na čebelarski šoli njegov zvesti učenec Jožef Münzberg do 11. oktobra 1781, ko je cesar Jožef II. odpravil vse čebelarske šole po celem cesarstvu, ki so se bile ustanovile po zgledu Janševe čebelarske šole.

Navzlic vsestranski delavnosti je Anton Janša že leta 1771. napisal in izdal knjigo: *Abhandlung vom Schwärmen der Bienen* — Razprava o rojenju čebel, dočim je ob času, ko je smrtni angel položil svojo roko nanj, ravno pripravljaj svoje obširno delo za natis: *Vollständige Lehre von der Bienenzucht* — Popoln nauk o čebelarstvu, ki ga je potem oskrbel Jožef Münzberg leta 1775., torej ravno pred 150 leti. Nemških izdaj tega dela je izšlo sedaj pet, slovenske pa tri. Šesto nemško izdajo skupaj s prvim Janševim delom od 1771 vred in z Janševim natančnejšim življenjepisom pa pravkar pripravljajo.

Kdor pozna nemško čebelarsko društvo, se mora čuditi, kako je vendar mogoče, da je po vseh nemških čebelarskih knjigah in spisih o našem Antonu Janši vse polno nepravilnih životopisnih navedb! Netočni podatki so že pri Linhartu in pri naših lastnih pisateljih, nadalje pri Jonkeju, Dimitzu, Šumanu, Radiču, Macunu, Hrvatcu Kukuljeviću, ki je uvedel v hrvatsko čebelarstvo celo nepravilno pisavo: Janža, ki jo naj bratje Hrvati vendar že opuste in pišejo pravilno: Janša! Koliko netočnosti je nadalje pri pisateljih Wurzbachu: *Biographisches Lexikon* 1863, pri Berlepschu: *Die Biene*, v raznih izdajah, pri Besslerju: *Geschichte d. Bienenzucht* 1883, pri Proseju: *Geschichte d. Bienenzucht in Oesterreich* 1915, in pri mnogih drugih nemških pisateljih! Še celo zadnja letošnja jubilejna številka 8-9 dunajskega lista: *Bienen-Vater* ima o Janši napačne podatke!

Ko sem opazoval te netočne podatke o našem Janši v nemški čebelarski književnosti, sem sklenil, da napišem za letošnjo čebelarsko razstavo na Dunaju v nemškem jeziku kratek življenjepis o njem — pa tudi spomin na 150 letni jubilej njegove knjige od 1775, in res, knjižica,¹ oprem-

¹ 1775—1925 Anton Janscha, Erster kaiserl. königl. Lehrer der Bienenzucht in Wien. Biographische Skizze zum hundertfünfzigjährigen Jubiläum seiner »Vollständigen Lehre von der Bienenzucht«. Von Martin Perc, Celje 1925. Im Selbstverlage des Verfassers. Mit Bildern.

ljena s slikami, je bila pravočasno natisnjena in na razstavi na primernem mestu razstavljena. Razprodalo se je precej izvodov, mnogim imenitnim nemškim čebelarjem, s katerimi sem prišel v dotiko, sem jo osebno podaril.

Pride čas, in v najnovejših nemških čebelarskih delih to že opažamo, da prihaja naš Anton Janša, čimdalje bolj do zaslužene veljave, n. pr.: Tobisch-Jung Klaus, Weippl, Wytopil in drugih.

II.

Kakšna je bila usoda Antonovih bratov Lavrencija in Valentina po smrti Antonovi na Dunaju? Tudi življenje teh dveh bratov nam je lepo in natančno opisal velezaslužni pisatelj Ivan Navratil v Letopisu Matice za leto 1884.

Lavrencij Janša, ali kakor piše Navratil, Lovro, je postal na Dunaju c. kr. profesor na slikarski akademiji in njen član ter je znan kot eden izmed najslavnejših dunajskih slikarjev, ujedkovalcev in bakrorezcev. V raznih katalogih dunajskih umetniških zavodov (primerjaj tudi »Mladiko« št. 6, 1925, str. 106) so navedeni tamkaj na ogled razstavljeni njegovi nedosežni umotvori. Kako cenijo njegova dela, naj samo navedem, da stane po nekem letošnjem nemškem ceniku neke nemške umetniške trgovine knjiga s 50 njegovimi bakroreznimi pokrajinskimi slikami reke Rene izdana 1789 na Dunaju pri Artaria & Co., 7500 mark, to je okroglo 100.000 dinarjev! Lovro Janša je bil oženjen, toda brez otrok ter je umrl na Dunaju dne 1. aprila 1812.

Valentin Janša je postal profesorski pristav na isti slikarski akademiji na Dunaju in je umrl dne 11. avgusta 1818, oženjen, zapustivši enega sina Franca in dve hčeri. Valentin ne slovi po svoji slikarski umetnosti tako kakor njegov slavni brat Lovro.

Valentinov sin Franc je bil rojen l. 1784. in je bil že v mladosti več slikar; umrl je dne 7. novembra 1860 v Neulerchefeldu

na Dunaju kot upokojen dekorativni slikar c. kr. porcelanske tvornice, zapustivši dva sina, Rudolfa Franca in Edvarda. Rudolf Franc si je ustanovil l. 1846. znani sloveči zlatovezni obrt ter dobavljal svoje umetne, posebno cerkvene izdelke za kraljevske in cesarske rodbine, na Rusko, Turško in Grško. Obiski visokih vladarjev, domačih in tujih, niso bili pri njem v njegovi delavnici, pa tudi pozneje pri njegovem sinu Rudolfu Viljemu nič nenavadnega. Umrli je leta 1868. oženjen, njegov brat Edvard pa leta 1881. neoženjen. Ta Rudolf Franc Janša je imel četvero otrok, sina Rudolfa Viljema in Edvarda ter dve hčerki, Magdaleno in Marijo. Rudolf Viljem Janša je prevzel očetovo obrt, pa tudi njegova mati Marija, žena Rudolfa Franca, je imela še nadalje na svojo roko zlatovezni obrt po smrti svojega moža.

Ko sem sestavljal žvljenjepisne črtice za letošnjo jubilejno knjižico o Antonu Janši, me je zelo mikalo dognati, ali še živi kdo od Valentinove rodbine na Dunaju ali ne. Kakor pred 42 leti Navratil sem se tudi jaz poslužil Lehmannovega adresarja za leto 1925., v katerem je cela vrsta imen Janscha, potem Jantscha in podobna popačena imena. Po poldnevem križarjenju v avtu po dunajskih ulicah — med več drugimi Janschi sem naletel tudi na nekega gospoda, ki ima brata čevljarja v Radovljici — najdem končno pravo sled: Našel sem gospo vdovo Ano Janscha, ženo Rudolfa Viljema, ki je umrl l. 1907. brez otrok. Njegov brat Edvard pa je umrl med vojno v bolnici kot zadnji možki potomec Valentinov! Bil je dvakrat oženjen in je imel več otrok, ki so pa vsi pred njim pomrli.

Pač pa še živi od obeh hčerk Rudolfa Franca, Magdalene in Marije, poslednja (sestri Rudolfa Viljema in zadnjega Edvarda), vdova po visokem državnem uradniku. Bila je rojena dne 15. februarja 1852 in je torej sedaj v 73. letu, pa še čila in zdrava. Pri teh sorodnikih sem dobil več dragocenh rodbinskih spominov, tudi slike Rudolfa

Franca, Rudolfa Viljema in Edvarda, ki jih z natančnim rodovnikom vred priobčim v slovenski izdaji knjižice o Antonu Janši. Slike Franca, Valentinovega sina, kakor jo popisuje Navratil, pa nisem več našel. Kupil jo je med vojno neki antikvari. Morebiti jo kdaj kje še nepričakovano zasledimo. Večna škoda, da ni takrat Navratil oskrbel fotografij, slik in znamenitosti, ki so se bile do takrat še pri Janševih ohranile!

Dne 10. decembra 1883 je obiskal Navratil zlatoveza Rudolfa Viljema (glej Letopis Matice za leto 1884., str. 29), ter ga takole opisuje: »Ko pridem v stanovanje, ugledam pri oknu mladega moža visoke rasti, pri 33 letih in nekako... gorenjskega (dolgega) obraza. Vezel je nekaj z zlatimi nitmi. Istotako je imela mlada mu ženka (poročena 1882) pri drugem oknu prekrasno zlato vezenje pred sabo.« Ta »ženka« je že omenjena, še sedaj živeča vdova Ana, ki se po malem še vedno peča z zlatim vezenjem.

Ko je obiskal Navratil (glej Letopis Matice za leto 1884., str. 31) Rudolfa Viljema mater Marijo, vdovo po Rudolfu Francu, mu je pripovedovala tole: »Valentinov sin, rajnemu možu mojemu oče, pokojni Franc Janša, je bil pred smrtjo volil ves svoj imetek z vsemi podobami in svojim »obrazom« vred svojemu mlajšemu sinu Edvardu, ki je bil na Dunaju javen pevec (Volksänger) ter živel neoženjen celo do l. 1881. Po njegovi smrti so se razgubile stare podobe — razen Francovega »obraza«, ki si ga je vzela za spomin ta moja hči, in razen onega tam na steni pri oknu visečega »obraza«, ki ga je — po mojega pokojnega moža besedah — naslikal Franc Janša.« — Sname podobo srednje velikosti s stene ter mi da v roke ta znameniti umotvor, ki nam kaže lepo mlado, belo oblečeno gospo, soprogo Francovo, kako gleda, sedeč na stolci, milo v oči nežnemu detetu — prvorojenemu sinku Rudolfu Francu, sedečemu pred njo na nizki mizi na rdeči blazinici. — »Glejte, ta nežni sinek« — poprime besedo zgovorna vdova — »bil

je kasneje moj mož, — oče mojemu sinu Rudolfu Viljemu, ki ga že znate, pa menda vendar še ne veste, da je tudi izvrsten risar in žuželkoznanec.«

To prekrasno oljnato sliko Valentinovega sina Franca, predstavljaajočo Francovo ženo Elizabeto s prvorojencem Rudolfom Francem, kakor tudi okroglo porcelanasto sliko Francovo, predstavljaajočo Dobrega pastirja z ovco na rami — umetniško delo prve vrste, hrani še dandanes kot dragocen rodbinski zaklad — vdova Marija, Valentin Janševega rodu zadnja ženska potomka! Od obeh teh velevažnih slik sem oskrbel fotografske posnetke za priložnostno uporabo.

Anton, Valentin, Lovro Janša! Slaven Vam ostane spomin med narodom slovenskim!

Donesek k prezimovanju.

Fr. D. Jug.

Dolgo časa se že plete razprava o prezimovanju čebel, pa kljub temu ne pridemo do konca. V tretji letošnji številki »Slov. Čebelarja« nam je g. Jurančič razložil svoj način prezimovanja čebel. Kot strokovnjaku z dolgoletnimi izkušnjami mu moramo v marsikaterih zadevah pritrditi, posebno v tem, kar se tiče prepriha v panju. Kakor se da posneti iz njegovega dopisa, ne čebelarji v A.-Ž. panju, ampak v panjih drugega sistema s prečnim delom, najbrž v dunajčanih. Da ima g. Jurančič vse panje z dvojnimi obodom v primeru 9 cm, je tudi nekaj posebnega, tega pa naši čebelarji ne zmorejo.

A.-Ž. panjev dosedaj ne izdelujejo še z dvojnimi obodom. Za prevažanje na pašo taki panji ne bi bili pripravljeni, za čebelarjenje na stalnem mestu pa ne bi bili napadni za tistega, kdor bi mogel toliko škoditi zanje. Taki panji bi bili mnogo dražji in bi v čebelnjaku več prostora zavzemali. Po mojem prepričanju A.-Ž. panje na ta način delati ni potrebno, ako so pra-

vilno in dobro izdelani, da jih lahko tesno skupaj zložimo in vse reže v skladih zamašimo ter ob straneh in na vrhu skladov dobro zapažimo.

Jaz sem dal izdelati panje zmožnemu in vestnemu mizarju, ki jih je napravil v moji navzočnosti. Vrata sem dal narediti z okvirjem in z utorom ter z desko, vloženo v okvir in prilepljeno. Taka vratica se popolnoma nič ne krive in ne pripušča prepriha v panj. Okenca v panju morajo tudi dobro zapirati. To je tudi važno. Ako okoli oboda dobro ne zapirajo, uhaja toplota ob straneh iz panja, čeprav priložimo še več papirja in druge odeje mrežam na okencih. Ako so reže okoli okna, jih je treba posebe zamašiti, sicer se pojavi za vrati vlaga, posebno februarja in marca meseca od večje toplote v panju. Za tiste čebelarje, ki imajo pri svojih panjih slaba vratica, je pa na vsak način po nasvetu g. Jurančiča potrebno, da imajo v okencih plodišča vložene deske ali pa šipe. Namesto šipe ali deske pa zadelamo lahko mreže v okencih tudi z lepenko. Urežimo močen kos lepenke natančno po meri mreže. Lepenko vložimo v okvir za mrežo, nato šele preložimo časopisnega papirja in druge odeje.

Nekateri čebelarji imajo pri svojih panjih vratica tako narejena, da lahko pri prevažanju v pašo tablo iztaknejo. Takih vratic je seveda prav malo tako natančno izdelanih, da bi pozimi pri deski ne nastajal preprih. Pri nekem čebelarju sem videl pri A.-Ž. panjih vratica tako slabo izdelana, da jih sploh ne moremo imenovati vratica, ampak le kos vegaste deske, ki je na panju visela na dveh ključicah brez pravih tečajev. Zato sem prepričan, da je dobro ali pa slabo prezimovanje čebel veliko odvisno od panja samega. Čebelarji, ki imajo panje slabo izdelane, naj bi krivdo zaradi slabega prezimovanja čebel valili na mizarje, ki so jim panje tako slabo izdelali, ali pa sami nase, da take panje porabljajo. Zato napovejmo boj vsaki površnosti.

Do danes, dne 5. marca, ko to pišem, nisem še v nobenem svojem panju opazil nikake mokrote med okenci in vratci, v panjih pa tudi ne vlage in plesnobe na satih, dasi prezimujem vse plemenjake v medišču. V nekaterih panjih čebele že zasedajo spodnje satje. V opazovalnem panju kaže toplomer (za mrežo) ob kraju gnezda v medišču 26° C. toplote, v sredini gnezda pa je gotovo 30° C. Zunaj v naravi je bilo ob desetih zjutraj 6° C. nad ničlo. V februarju mesecu pa kljub temu, da ni bilo mraza, je bilo malo izletnih dni. Resje nam je letos zopet odcvetlo, a da ga čebele niso obrale.

Čebelarški kongres in razstava na Dunaju.

Jože Okorn.

Od 3. do 7. septembra t. l. so imeli nemški čebelarji na Dunaju 63. zborovanje, 8. septembra pa je bil mednarodni čebelarški kongres. Istočasno je bila tudi mednarodna čebelarska razstava, ki so jo otvorili dne 6. septembra in je trajala do 13. septembra.

3. septembra je bil v Dreherjevem parku pozdravni večer. V petek, dne 4. septembra, je bilo ob 10. dop. otvorjeno 63. zborovanje nemških čebelarjev. Predsedovali so predsednik »Imkerbunda«, dr. Viktor Haerdtl, ter oba namestnika, nadalje zastopnik nemške čebelarske zveze Lupp in zastopnik čeških Nemcev ing. Kessler. Švicarji se niso udeležili, ker so imeli baš takrat svoje zborovanje doma, vrhu tega se pa oni vsled svojega demokratskega stališča oficijelno ne udeležujejo nacionalnih prireditvev. Zanimiva je pa poslanica ogrskih čebelarjev, s katero so zaprosili za sprejem v »Imkerbund«. Odstopila se je v pretres posameznim zvezam, da zavzamejo stališče. Ogrom bodo vsekakor odgovorili, da so na zborovanjih vedno dobrodošli gostje.

Zborovanje je pozdravil med drugimi oficijelnimi zastopniki tudi zastopnik Le-

tovske Grünup ter zastopnik poljskih Nemcev, urednik Snowadcki. Ker je imela otvoritev zborovanja čisto nacionalen značaj, zbora nisem pozdravil. Prihodnje (64.) zborovanje nemških čebelarjev bo l. 1926. v Ulmu, 65. pa v Českoslovaški.

Nato je g. Rotter iz Vrhlabja (Čsl. R.) predaval o reji matic. Popoldne je predaval prof. dr. Armbruster o toploti v panju in o uspešnem prezimovanju v kleti. Oboje predavanje je bilo zelo zanimivo. O zadnjem pa smelo trdim, da je bilo najsvetlejša točka vseh predavanj na zboru nemških čebelarjev.

Naslednji dan, t. j. v soboto dne 5. septembra, je bil posvečen razmotrivanju o čebeli v rastlinstvu. Zelo zanimivo je bilo predavanje vodje čebelarske šole na Dunaju, g. Weippla. Do dobra je obdelal snov »Čebela v gozdu«. Predavanja dr. Arnharta vsled njegove odsotnosti žal ni bilo. Namesto njega je predaval nadučitelj O. Dengg o medeni rosi. Po predavanju se je razvila jako živahna debata. Popoldne je predaval g. Pechaczek o preprostem čebelarstvu in potovalnem učitelju.

V nedeljo dne 6. septembra dopoldne je bil občni zbor »Avstrijskega društva vzrejevalcev matic«, popoldne je bila pa otvorjena čebelarska razstava.

V ponedeljek dne 7. septembra je predaval dr. Zaiss. Opoldne tega dne je bil sprejem na magistratu in ogled zgodovinske mestne zbirke. Popoldne je imel znani in priljubljeni župnik in dekan Tobisch svojo čebelarsko pridigo, ki je trajala tri ure.

Nekatera predavanja so bila precej zanimiva. Zato sem se odločil, da bom najvažnejše stvari iz teh predavanj obdelal in objavil v bodočih številkah »Čebelarja«. Iznenadilo me je, da niso predavali znani strokovnjaki dr. von Buttler-Reepen, dr. Zander, Gvido Sklenař, dr. Arnhart, ker so bili »zadržani«. Vsled tega je vse zborovanje tudi temu primerno uspelo. Nastalih razpok ni bilo mogoče prikriti.

Zaradi tega se je ponesrečil ves načrt prireditve, ki je bil zelo lep. Zelo mi je bilo žal, da referatov, katerim sem se najbolj veselil, nisem slišal.

Udeležba je bila pri posameznih predavanjih zelo različna. Odločevala je obnavnavana snov. Zastopstvo Slovenije je bilo precej številno. Poleg podpisanega so se udeležili kongresa še gg. Janko Strgar, Ambrožič, Kirar, Podgoršek, Zorman in Perc. Srbe je zastopal urednik »Pčelara« g. Jovan P. Jovanović in predsednik čebelarstva v Rumi g. Nikola Mileusnić, Hrvat pa g. Mayer iz Zagreba.

V torek dne 8. septembra se je vršil mednarodni čebelarški kongres, ki je trajal od 9 dopoldne do 8 zvečer. Zastopanih je bilo 19 držav. Zastopali so:

Bolgarijo: Dončev, univ. docent za čebelarstvo v Sofiji, Popov, ravnatelj čebelarstva v Sofiji in še 60 bolgarskih čebelarjev in čebelaric; **Grčijo:** zastopnik grške vlade ing. Gianellia; **Anglijo:** vseuč. prof. dr. John Rennie iz Aberdeena v Škotski; **Japonsko:** dr. Tokuda, profesor na zootehničnem zavodu v Chiba-Shi; **Jugoslavijo:** Jovan P. Jovanović, Nikola Mileusnić, Mayer, Okorn i. dr.; **Letovsko:** urednik Pavel Grünup, predsednik društva v Rigí; **Švedsko:** urednik Aleksander Lundgren iz Huddingeja in več drugih; **Španijo:** velečebelar van Gorkum iz Carcagente; **Ogrsko:** nadzornik Imre Gal, ravnatelj čeb. šole v Gödöllő kot zastopnik ogrske vlade, Páder, Takács, urednik lista »Méh«, Elemer Zseltvay, urednik Fülöp in drugi; **Češkoslovaško:** urednik Jan Kitzberger iz Prage, nadzornik dr. Gašpařik iz Bratislave i. dr.; **Italijo:** dr. Peronccito, profesor na mednarodnem čebelarškem muzeju v Turinu.

Pismo so pozdravili kongres: Miloš Ljubić iz Osijeka in dr. Morgenthaler iz Liebefelda v Švici.

Zastopniki čebelarških društev raznih držav so poročali o stanju čebelarstva v

posameznih državah s posebnim ozirom na čebelne bolezni.

Prvi je poročal g. Grünup o čebelarstvu na Letovskem; za njim prof. dr. Rennie o bolezni acarapis v Angliji, potem ing. Kessler o nosemi v Šleziji, Baldensperger iz Nice o čebelnih boleznih v obmorskih deželah Sredozemskega morja, univ. docent Dončev iz Sofije o čebelarstvu v Bolgarski, ter podpisani o čebelarstvu in čebelnih boleznih v kraljevini SHS.

Po obedu smo šli v »schönbrunski kino«, kjer smo videli tri filme, in sicer: čebelna družina, čebela v naravi in švedski film. Prva dva filma sta nemškega izvora. Vsled čistosti in zanimivosti je najbolj ugajal švedski film, pri katerem je sodeloval g. A. Lundgren.

Na popoldanskem zborovanju je poročal urednik »Včelarskih rozhledov«, g. Kitzberger o čebelnih boleznih v Češkoslovaški, dr. Tokuda o čebelarstvu na Japonskem, prof. dr. Pointner o čebelnih boleznih v Avstriji, prof. dr. Armbruster iz Berlina o bolezni acarapis v Nemčiji, in Egon Rotter iz Vrhlabja o čebeli v kulturni zgodovini človeštva. Referat dr. Morgenthalerja iz Švice, »Problem noseme in acarapis-bolezni« vsled pozne ure žal ni prišel na dnevni red in se bo objavil v listih.

Čebelarška razstava.

Razstava je bila v vseh oddelkih zelo bogata in tako poučna, da je težko reči, kateri oddelek je bil najboljši. Dve veliki dvorani sta bil polni raznovrstnih predmetov, na dvorišču pa so bile razstavljene žive čebele v vseh mogočih sistemih, pa tudi pasmah. Razstava je obsegala te-le oddelke: zgodovina čebelarstva, znanstvo, književnost, orodje, med in vosek, medeče rastline, vzreja matic in žive čebele.

Vseh razstavljalcev je bilo 221, in sicer 170 iz Avstrije, 16 iz Nemčije, 9 iz Češkoslovaške, 5 iz Jugoslavije, 4 iz Švice, 4 iz Španije, 2 iz Amerike, 2 iz Francije in po eden iz Švedske, Italije, Ogrske, Ka-

nade, Bolgarske, Norveške, Finske, Holandske in Portugalske.

Razstavo je otvoril v nedeljo 6. sept. namestnik zveznega ministra za poljedelstvo, sekcijski šef dr. Karel Haager. V otvoritvenem govoru se je spomnil prve čebelarske šole na Dunaju, zamolčal pa je ime našega Janše, ki ga ves čas zboro-

vanja nihče ni omenil. (Znajo, kajne!) Pri ogledu razstave v oddelku »Čebelarska književnost« nisem nikjer videl razstavljenih Janševih knjig, dasi vem, da jih ima »Reichsverein« v svoji knjižnici. Menda so jim te knjige predragocene ali kaj?

Slovenija je bila na razstavi častno zastopana. Poleg društva so razstavili še gg. Strgar, Perc in Podgoršek. Naše društvo je razstavilo paviljon s šestimi A.-Ž.

Opazovalne postaje.

Jos. Verbič — Ljubljana.

September 1925. Ajda je letos lepo cvetela še vso prvo tretjino septembra meseca. Nekaj bere pa je nudila čebelam samo prva dva dneva. Hud naliv dne 3. septembra jo je tako izpral, da ni mogla več priti k sebi.

Ker je bil med zelo voden, so panji v poznejših dneh veliko izgubili na teži. Izguba znaša v mesecu pri večini panjev nad 2 kg. Panj g. poročevalca v Tacnu je postal lažji celo za 5-60 kg.

panji najnovejšega sestava, dva prašilnika za štiri matice in orodje. Pet panjev in dvoje prašilnikov je bilo obljudenih. Gosp. Strgar je razstavil lepo kolekcijo medu v tubah, razne modele iz voska in žive čebele, 4 kranjčice, 1 ameriški in 1 opazovalni panj, priprave za izvoz čebel in globus z označbo krajev, kamor je pošiljal čebele in matice. Gosp. Podgoršek iz Ptuja je razstavil svoj »Alpski panj«, kakor ga vidite na priobčeni sliki, levo od društvenega paviljona. Gosp. Perc iz Celja je razstavil brošuro o Janši.

Razstavno vodstvo se je moralo boriti z velikimi težavami, ker je imelo premalo delavcev na razpolago pač pa je bilo mnogo gospodarjev... To smo občutili vsi posebno pa še iaz. dočim jo je gospod

Strgar, ko je segel po skrajnih sredstvih, srečno »izvozil«.

Poleg imenovanih razstavljalcev iz naše države je razstavil tudi »Savez« majhno kolekcijo medu.

Da pa je razstava v kljub vsem težočam tako lepo uspela, je v prvi vrsti zasluža g. vladnega svetnika Raterja, urednika Schmida in njegove gospe soproge, katerim moramo na lepem uspehu čestitati.

Čebele so z zaleganjem nenavadno zgodaj prenehale. Teden dni po končani ajdovi paši si le v redko katerem panju našel pokrito zalego.

Splošna je tožba o letošnji slabi ajdovi paši in o paši v obče. Mnogi čebelarji so morali kljub prevažanju v pašo čebele za zimo združiti in napitati. Do tega neprijetnega posla so bili prisiljeni na Viču, Vrhnikih, Strugah in gotovo tudi drugod. Med, ajdov in akacijev, je v večji množini sedaj na prodaj le v vzhodnem delu Štajerske in v Prekmurju.

Drobiž

Še nekaj o mani. V zadnjem »Čebelarju« sem čital spis g. Fr. D. Juga o medeni rosi. Pred nekaj leti sem videl tudi pri nas, da so čebele pridno obletavale hrastov gozd ter lizale po listju. Videti je bilo, da imajo dobro pašo, ker so izletavale pridno iz panjev, dasi ni bilo opazati tisti čas posebnega cvetja. — Pred kratkim pa mi je pravil prijatelj ribič, da jih je opazil na listju trstja, ki raste po močvirnatih krajih in stoječih vodah in ga je mnogo v stari vodi pod Slapami za blaznico na Studencu. Rekel je, da so čebele v gostih rojih obletavale trstje ter lizale po listih. Opozoril je na to nekega čebelarja, ki je rekel, da je na trstju mana. Jaz kaj takega nisem še opazil. Ker je g. Jug opozoril čebelarje, naj poročajo o sličnih pojavih, sem to zapisal. Mogoče ve še kdo drugi kaj o tem.

Ign. Mrcina iz Zgor. Kašlja.

Zopet nov čebelarški list nam obetajo, to pot pa celo čebelarstvo revijo, ki jo namerava izdajati »Savez jugoslav. pčel. društava«. Za zdaj izide le prva številka v 1500 izvodih, druga številka pa izide šele potem, ko bo prva popolnoma prodana. Za to akcijo je dobil Savez 22.000 Din podpore, ki ostane za obratno glavnico za izdajanje revije. Pa naj sedaj kdo reče, da jugoslovanski čebelarji nismo ptiči. Kaj pa, ko bi druge številke le predolgo čakali? Ali ne cenimo požrtvovalnosti jugoslovanskih čebelarjev malo previsoko? E, kako že poje naš župančič? »Kum, kum, kum, le pogum« ... Ur.

Na sledu so požigalci, ki je zapalil čebelnjak nadučitelja Jevnikarja v Št. Vidu pri Stični. O požigu smo poročali v zadnjem »Čebelarju«. Škoda je mnogo večja, nego nam je bilo sporočeno.

Aha! Goriški čebelarji so že začeli ceno za med zvišavati; pravijo, da zaradi slabe letine. Prvotno so sklenili, da ga bodo prodajali po 8 lir, sedaj pa piše »Gospodarski list«, da zahtevajo za kilogram že 10 do 12 lir na debelo, na drobno je pa cena še višja. Saj se nam je zdelo, da cena 8 lir ne more obveljati. Ur.

Steklenice za pitanje moramo po uporabi izplakniti in zamašiti bodisi z zamaškom iz plutovine ali pa iz papirja, ki si ga naredimo sami. Kdor pušča steklenice neoprane in odprte, bo imel v njih polno mrtvih muh, os in čebel ter mnogo nepotrebnega dela pred pitanjem. Steklenice mora biti take, da jih, če treba, takoj lahko uperabljam.

Lep vosek so znali kuhati v nekdanjih časih. Na trg so prinašali čebelarji kaj lepo blago. Kuho voska v splošnem zelo zanemarjamo. Čebelarji se kar nič ne trudijo, da bi si pridobili več spretnosti v tem prevažnem čebelarstvu opravilu. Le pogledjmo blago, ki ga prinašajo v zameno za satnice ali pa na prodaj! Našega g. blagajnika spravljajo čebelarji v nemajhno zadrežo. Kljub njegovi dobrohotnosti in znani potrpežljivosti mora marsikak hlebec voska zavrniti. Največkrat je zapaljen, sivkast ali pa črnosiv. Redek je kolač, ki ima res lepo zlatorumeno barvo in prijeten vonj, še redkejši so pa čisti kolači brez kaleža spodaj. Čebelar se niti toliko ne potruži, da bi ostrgal nesnago, ki se je sesedla spodaj. Bog varuj, saj bi izgubil nekaj dekagramov »voska«! Skrajni čas je že, da temeljito poučimo čebelarje o pravilni kuhi voska. Če bo le mogoče, priredimo v zgodnji pomladi praktičen tečaj o kuhi voska. Takrat nam oče Peter Pavlin pokaže svoje posebne spretnosti. Njegovo blago je tako kot roža. Pa ne mislite, da je njegov način kuhanja posebno čarovniški. Nasprotno, zelo preprost, ampak zanesljiv in zato — najboljši. Ur.

Ne pozabi osnažiti praznih panjev sedaj jeseni, namreč tistih, ki si jih podr! Ostrži jih po stropu, stranicah in po dnu, ometi jih dobro in zabij žrela, da ne bo prihajal prah vanje. Taka dela izvrši že sedaj! Ne odlašaj z njimi do takrat, ko boš roje vsajal. Ur.

Prazno belo satje slabih dručkov ne uničuj po nepotrebnem. Če nameravaš jeseni podreti take kranjičke, počakaj, da se zalega poleže, potem pa preženi žival iz panjev. Satja se ne dotikaj! Panj skrbno zabij in spravi! Spomladi, ko boš roje vsajal, boš kakemu manjšemu prvcu dal lepo balo, če ga boš vsadil v tak panj. Boš videl, kako naglo si opomore, zlasti če mu včasih pokažeš medeno žlico. Ur.

Pazimo na pločevinasto medeno posodo, da ne začne rjaveti! Kadar je prazna, jo izplaknimo s toplo vodo in jo umijmo tudi zunaj. Potem jo postavimo na sonce, da se posuši! Pozimi postavimo mokro posodo na ognjišče ali pa na peč! Spravimo jo šele, kadar je popolnoma suha! Ur.

Sladkorna raztopina lahko stoji mesece in mesece, pa se ne skvari. Netočno je torej, kar pripoveduje »Gospodarski list«, da se taka raztopina naglo skisa. Pozornosti pa je treba z močno razredčenim medom, ki začne kipeti že tretji dan in se skisa tem hitreje, čim toplejši je zrak. Ur.

Cenik čebelarstva orodja in potrebščin,

ki jih ima v zalogi blagovni oddelek Čebelarstva društva za Slovenijo v Ljubljani, Jugoslovanska knjigarna, Pred škofijo (poleg stolne cerkve).

P r e d m e t	Cena	
	Din	p
A.-Ž. panj na 9 satnikov najnovejšega sestava, kompletan z vsemi pritliklinami (s pripravo za prevažanje)	325	—
Isti na 10 satnikov, najnovejši in najpreciznejši izdelek	350	—
Baloni za 1 liter Din 8.—, z odprtim podstavkom vred	16	—
Baloni z zaprtim podstavkom za pitanje iz medišča	18	—
Čistilnik za med z dvojnim sitom, iz zelo močne pločevine, emailiran (Kupljen obenem s točilom samo 100 Din.)	130	—
Deska za pritrjevanje satnic	6	—
Doza za 25 kg medu, iz fine pločevine	40	—
Doza, leseni obod, za pošiljanje po železnici	12	—
Garnitura za vdélavo satnic (dvojni topilnik za vosek, cevka za lepljenje)	30	—
Kapa, čebelarstva, za odpiranje (s tkanino)	45	—
Kolesce za vtiranje žice	20	—
Kozica, zaklopna, za odlaganje satnikov s čebelami	28	—
Matičnice (kletke) raznih vrst od 2 do 13 Din	—	—
Ista z oddelkom za hrano za razpošiljanje po pošti	3	—
Mreža, žična, za okna (pocinkana), kvadratni meter	46	—
Nastavek s tace za odkrivanje satja ob točenju medu	100	—
Nož za izpodrezavanje satja	10	—
Nož za odkrivanje satja	10	—
Odvijač za vijake	3	—
Okvirčki za A.-Ž. panje (nezbiti), za komad	1	75
Pitalnik za A.-Ž. panj iz bele pločevine	18	—
Posode za med, pločevinaste, à 4 kg	16	—
Iste za 55 kg	200	—
Posoda, glej doza za 25 kg	40	—
Iste (leseni sodi) za 50 kg	50	—
Posoda za čiščenje medu, z dvojnim sitom	130	—
Razpršilnik za škropljenje čebel z medeno vodo	8	50
Razstojšča, pločevinasta, namesto kvačič za 9 ali 10 satnikov	—	—
Rešetka, matična, močna (domačega fabrikata) za 1 panj	15	—
Rešetka, matična, šibkejša, nebrušena, za m ²	94	—
Sipalnik, lesen, za A.-Ž. panje na 9 in 10 satnikov	25	—
Sito za čiščenje medu (pločevinasto)	20	—
Stiskalnica za umetno satje	1000	—
Strgulja za snaženje A.-Ž. panjev	10	—
Šablona, jeklena, in zabijač (priprava za pritrjevanje kvačič)	20	—
Ščetica za ometanje čebel	8	—
Šilo za vrtnanje luknjic	3	—
Točilo za med, najnovejšega sestava, pločevinasto, za 3 satnike 27×41 cm in email.	1120	—
Točilo za med z bronastim okriljem in emailirano	1220	—
Točilo s čistilnikom, samo 100 Din več.	—	—
Topilnik s svetiljko in žličko za lepljenje satnic	50	—
Topilniki za voščine	80	—
Vilice za odkrivanje satja	—	—
Zapahi za žrela:		
a) kovinski, enostranski	2	—
b) leseni (Trinkov sestav) s peresom	1	50
Žica, v klobčiču, dkg	—	50
Kovinski deli za A.-Ž. panj:		
a) 6 finih palic, 40 cm, à Din 1·25	7	50
b) 2 nosilca za matično rešetko à Din 1·50	3	—
c) 2 tečaja za vratca à Din 1·75	3	50
d) 4 tečaji za brade à Din —50	2	—
e) 2 mreži za okenca à Din 4·50	9	—
f) 4 zapahi za okenca à Din —75	3	—
g) 2 zaporici za zaklopnico à Din —25	—	50
h) ¼ kg kvačič	5	—
i) 1 kljukica za vratca	—	50
j) rešetka za 1 panj, zelo močna, brušena	15	—

Gospodarske knjige

Janša, Nauk o čebelarstvu

Tretja izdaja. Priredil Francišek Rojina. Z dodatkom Albertijev-Žnidaršičev (A.-Ž.) panj. M. Humek. Din 24.—.

Humek, Praktični sadjar.

Zbirka najvažnejših sadjarskih nauk, pojasnjena s 24 barvnimi prilogami in 92 slikami v tekstu. Vezana Din 120.—.

Slovenska kuharica.

Priredila S. M. Felicita Kalinšek. Velika izdaja s slikami v besedilu in 33 barvnimi tabelami v naravnih barvah. Sedma izdaja. Vezana Din 220.—.

Sadje v gospodinjstvu.

Kratek navod o ravnanju s sadjem, o domači sadni uporabi in o konserviranju sadja in zelenjadi. Za gospodinje in dekleta prir. M. Humek. Pojasnjeno s 13 barv. prilog. in 42 slik. 30 Din.

Gospodinjstvo.

Navodilo za vsa v domačem gospodinjstvu važna opravila. Priredila S. M. Lidvina Purgaj. S 156 slikami. Zdravstveni del spisal dr. Franc Dolšak. Din 40.—.

Nasveti za hišo in dom.

Za vsako gospodarstvo in gospodinjstvo velevažna in koristna knjiga. Priredil I. Majdič. Din 32.—, vezana Din 48.—.

Sadno vino ali sadjevec.

Navod, kako ga izdelujemo in kako z njim ravnajmo, da dobimo okusno in stanovitno pijačo. Z 42 pod. Sestavil M. Humek. 20 D.

Breskev in marelica.

Navodilo, kako ju vzgajamo in oskrbujemo. Z 22 slikami in 2 barvnimi tabelami. Sestavil M. Humek. Din 12.—.

Naše gobe.

Navodilo za spoznavanje užitnih in strupenih gob. S 75 barvnimi tabelami. Sestavil Ante Beg. Slike izvršil Dragotin Humek, ravnatelj meščanske šole. Vezano Din 100.—.

Kubična računica

v novi meri s pridejano naštevanko do 100. Pregledna in praktična strokovna knjiga za posestnike in lesne trgovce. Sestavil Janko Dolžan. Vez. Din 30.—.

Računar

v kronski in dinarski veljavi. (Hitri računar.) Vezan Din 30.—.

Zemljepisni atlas

kraljevine SHS. Izdalo društvo slovenskih profesorjev. Sedem podrobnih zemljevidov. Izvršil ing. Viktor Novak. Din 48.—.

Slovenci.

Zemljepisni, zgodovinski, politični, kulturni, gospodarski in socialni pregled. Napisal Fran Erjavec. Vezan Din 60.—.

Gospodarska geografija.

(Zgodovinski razvoj trgovine in prometa. Naravni pogoji in človek. Produkcija. Trgovina. Promet in njegova sredstva.) Sestavil dr. Vinko Šarabon. Vezana Din 48.—.

Parni kotel.

Navodila kurjačem, posestnikom parnih kotlov itd. Spisal ing. Gvidon Gulič. Din 30.—.

Ojačen beton.

Učna knjiga za stavbne šole in stavbne obrtnike. I. del. Izračunavanje konstrukcij za visoke stavbe iz ojačenega in neojačenega betona. Spisal ing. Jaroslav Foerster. Din 30.—.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani